

Turkiets pressade ekonomi bäddar för östblocksanslutning

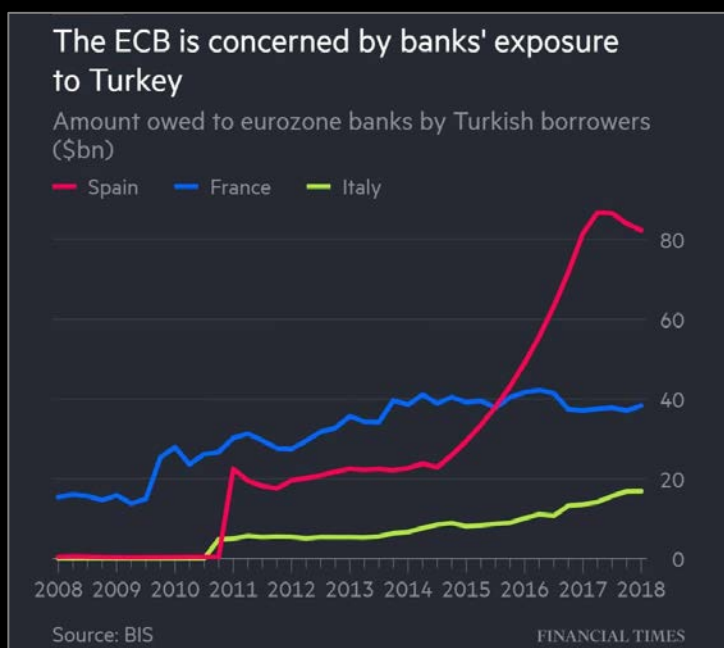
Under 1920-talet inledde Turkiet en omdaning från att i över 600 år varit i osmanskt styre till att under senare år allmänt beskrivas som en sekulär stat med republikanskt styre. Sedan 1952 är landet medlem i NATO och har under de senaste 13 åren även förhandlat med EU i en strävan att bli en fullvärdig medlem i unionen. Turkiet är även medlem av G20 som samlar de 20 största ekonomierna i världen.

Recep Tayyip Erdoğan bildade 2001 partiet **AKP** som tillsammans med sin grundare alltsedan dess spelat en central roll i turkisk politik. Erdoğan genomförde under sin tid som premiärminister viktiga ekonomiska reformer och 2014 valdes han till Turkiets förste direkt valda president. I juni månad 2018 omvaldes Erdoğan till presidentposten vilket också gav honom en betydligt utökad makt tillsammans med sitt parti AKP.

Turkiet har länge ansetts som ett land med en sund ekonomi men på senare tid ser verkligheten ut att ha hunnit i kapp landets ekonomiska situation. I sin strävan att boota en expanderande inhemsk ekonomi har man tagit stora och, visar det sig nu, dyra utlandslån. Huvuddelen av lånen är i amerikanska dollar och det är detta som nu eskalerar Turkiets ekonomiska problem. I takt med att den amerikanska dollarn (USD) under senaste tiden allt mer stärkt sin position i relation till övriga fiatvalutor har den turkiska liran hamnat i kläm och har sedan årsskiftet fallit runt 40 procent mot den amerikanska dollarn.

De utländska långgivarna hittar vi till stor del hos banker i eurosektorn där speciellt spanska banker sticker ut med en exponering på dryga 80 miljarder USD. Även italienska och franska banker står för betydande delar av långivningen till Turkiet. ECB oroas nu över att osäkra lån riskerar att i grunden skaka instabila europeiska banker. Inte minst gäller detta redan sedan tidigare hårt pressade italienska banker.

Ytterligare ett problem för Ankara är en konflikt mellan Erdoğan och USA:s president Trump gällande den amerikanske pastorn Andrew Brunson. Brunson sitter sedan 2016 i husarrest anklagad för samröre med **Gülenrörelsen** och den kurdiska PKK-gerillan. Om inte Brunson tillåts återvända till USA hotar Trump att ytterligare skärpa redan iscensatta tullavgifter mot Turkiet.

Olyckligt nog berör problemen inte enbart Turkiet. Sedan finanskrisen har det globala systemet sett en allt mer växande skuldbörda som möjliggjorts av centralbankernas sedelpressar. En stor del av denna skuldökning har sin hemvist i så kallade Emerging Markets (EM). I Sverige brukar EM benämnas tillväxtmarknader vars ekonomier under en längre tid växt snabbare än i övriga världen. Asien, Latinamerika och Östeuropa är exempel på tillväxtmarknader.

Liksom för Turkiet består majoriteten av övriga EM-länders lån av USD. Denna upplåning är inget problem så länge dollarn är billig och räntorna låga. Bekymren uppstår när den amerikanska centralbanken höjer räntan eller när USD stärks. Båda dessa faktorer har simultant inträffat under den senaste tiden. Investerare flyr nu EM-länder och tror sig finna en fristad i USD och amerikanska obligationer.

Ju mer dollarn stiger desto mer faller EM-ländernas valutor och där till knutna marknader, något som vi under sommaren sett tydliga bevis på. Detta medför att de USD-relaterade skulderna och tillhörande räntor blir väsentligt dyrare att betala. I det fall ett land får problem med en återbetalning riskerar detta att spilla över på övriga EM-länder vilket mycket snabbt kan forma en allvarlig global ekonomisk kris.

Erdogans stärkta maktposition är nu hotad efter att Turkiet drabbats av en kraftigt försvagad valuta, [höjda räntor](#) och [eskalerande inflation](#). Detta samtidigt som landets relation till USA och NATO märkbart försämrats. Turkiet har desperat försökt att bromsa den ekonomiska nedgången bland annat genom att avyttra delar av sin guldreserv samt införa ett [market to market system](#). Turkiet har också utlovats ett investeringsstöd från Qatar motsvarande 15 miljarder USD vilket resulterade i en kortvarig återhämtning för den turkiska liran. Turkiets situation har även inneburit att kreditinstituten sänkt sin värdering av landet.

Erdogan är en uttalad islamist som är i färd med att omvandla Turkiet från att utgöra en västvänlig sekulär demokrati till att utvecklas mot en radikal och centralt styrd islamisk stat. Den fortsatta planen för Erdogans Turkiet förefaller vara att lösgöra sig från beroendet av både NATO och EU och i utbyte söka stöd från andra allianser.

Flera länder visar också intresse av att stärka sitt inflytande över turkisk politik. Rysslands president Putin bedömer NATO som ett allt mer växande hot som närmar sig hans gränser och kan se den uppkomna situationen som en möjlighet att slå in en kil mellan NATO och Turkiet.

Redan under våren träffades president Erdogan, president Putin och president Rouhani i Ankara för att skapa en gemenensam turkisk-rysk-iransk allians i Syrienkriget i syfte att utmana USA och västs inflytande i regionen.

Bilden från Ankaramötet, april 2018. Fr.v. Rouhani, Erdogan och Putin.

Efter tidigare spänningar mellan Ryssland och Turkiet deklarerades i samband med Ankaramötet också att en banbrytande uppbyggnad av rysktillverkade kärnkraftverk skall ske vid Turkiets medelhavskust.

NATO-landet Turkiet kommer under inledningen av 2019 också att erhålla militärt stöd från ryskt håll i form av missilförsvarssystemet S-400. Systemet har en räckvidd på 400 kilometer och syftar till att upptäcka, spåra och förstöra flygplan, drönare och missiler. Bedömare har klassat S-400 som ett av de bästa missilförsvarssystemen på marknaden.

Den amerikanska reaktionen över Turkiets planer på att köpa ett ryskt robotförsvarssystem har dock inte låtit vänta på sig. Washington har varnat Turkiet för att landet kan vänta sig sanktioner om köpet inte stoppas. USA har också hotat med att Turkiets köp av amerikanska stridsflygplan äventyras om köpet av det ryska försvarssystemet fullföljs.

Turkiet har även provocerat USA genom att följa det ryska exemplet att kraftigt dumpa amerikanska statsobligationer. Sedan inledningen av 2015 har det Turkiska innehavet av obligationerna minskat med drygt 50 procent.

Även Kina har visat sitt stöd för Turkiet. I ett uttalande säger man att Kina alltid fäst stor vikt vid de handelsekonomiska banden med Turkiet. Den statligt ägda kinesiska banken ICBC gav enligt uppgift i juli ett lån på 3,6 miljarder USD till Turkiet för investeringar i energi- och transportsektorn.

I slutet av augusti lyfte Tyskland frågan om ekonomisk hjälp till Turkiet. För förbundskansler Merkel är detta ett högt spel då det visat sig att en stor majoritet av den tyska befolkningen är helt emot en sådan åtgärd. Tyska regerings-tjänstemän menar också att varken Tyskland eller Europa har tillräckligt med resurser för att erbjuda något annat än ett begränsat och tillfälligt stöd till Turkiet utan att införliva IMF i en mer omfattande bailout-insats. Sedan tidigare vet vi dock att Erdogan vid upprepade tillfällen helt emotsatt sig en inblandning från IMF:s sida i den turkiska ekonomin.

I det fall Turkiet går vidare på den nu inslagna vägen att succesivt fjärma sig väst i allmänhet och USA och EU i synnerhet för att i utbyte söka stöd från Ryssland/Kina och islamistiska stater kan detta medföra genomgripande politiska konsekvenser.

Inte minst handlar detta om den fortsatta hanteringen av de över fyra miljoner flyktingar som idag bor i Turkiet. Många av flyktingarna bosatte sig i landet efter den uppgörelse som 2016 slöts mellan Turkiet och EU. Parterna enades då om att Turkiet skulle erhålla cirka 6,6 miljarder USD i bistånd för att ta hand om de flyktingar som permanent bosatte sig i landet. Om Turkiets ekonomiska kris eskalerar ytterligare riskerar hela avtalet att falla vilket skulle betyda att en ny flyktingvåg sannolikt skulle drabba ett i frågan redan djupt splittrat EU.

I den nu aktuella turkiska utvecklingen kan vi också ana skeenden av profetiska mått. Hesekiel 38-39 beskriver ett framtida krig mot Israel. Meningarna om när detta krig skall äga rum går delvis isär och så också vilka de beskrivna länderna och landområdena motsvarar i modern tid. Få om någon lär dock motsätta sig att dagens Turkiet inte skall involveras i de aktuella bibeltexterna.

Hesekiel 38:2-8 2 "Människobarn, vänd ditt ansikte mot Gog i Magogs land, mot storfursten över Meshek och Tubal, och profetera mot honom 3 och säg: Så säger Herren Gud: Se, jag är emot dig Gog, du storfurste över Meshek och Tubal. 4 Jag ska föra dig omkring och sätta krokare i dina käftar. Jag ska föra dig ut med hela din här, hästar och ryttare, alla klädda i full rustning, en enorm skara, beväpnade med stora och små sköldar, och alla med svärd i hand. 5 Perser, nubier och puteer är med dem, alla med sköld och hjälm, 6 Gomer och alla dess härar, Togarmas folk längst upp i norr och alla dess härar – många folk har du med dig. 7 Rusta dig och gör dig redo med alla de skaror som har samlats hos dig och ta befäl över dem. 8 Efter lång tid ska du kallas till tjänst. I kommande år ska du tåga in i ett land som har fått ro från svärdet.

Det politiska lappkast som Erdogans Turkiet nu ser ut att vara mitt uppe i kan alltså var en inordning till den profetiska utvecklingen som skall ske i den sista tiden.

/Rune